

К. Ф. Петрова

студ. IV курсу

спеціальність «Економічна теорія»

Науковий керівник: к.е.н., доц. І. А. Ломачинська

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Вивчення розвитку вітчизняної економічної науки демонструє, що більшість питань, які набули глибокого теоретичного обґрунтування щодо сутності категорій, процесів пов'язані з макроекономічним рівнем, в той час як мікрорівень, тобто рівень суб'єктів господарювання, потребує подальшого розвитку, зокрема в контексті сучасних умов. Втім світова економічна думка приділяє значну увагу теоретичним аспектам фінансування підприємств, фірм, компаній, оскільки умови господарювання ускладнюються, що обумовлює постійну трансформацію фундаментальних принципів організації фінансів.

Історично щодо принципових положень фінансування суб'єктів господарювання першою формується класична теорія, яка визначає ключовим питанням оцінку ефективності різних форм фінансування з погляду вкладників капіталу, досліджує фінансові аспекти заснування, ліквідації, реструктуризації суб'єктів господарювання. Науковий підхід базується на концепції ринкової рівноваги і свободі руху товарів, ресурсів [1].

В рамках класичної теорії виокремлюють дві основні концепції: теорія інвестування та теорія фінансування. Перша досліджує широке коло методичних питань, а саме фінансовий аналіз, оцінку інвестиційної привабливості об'єктів вкладень, планування фінансових інвестицій тощо; інша – звертає увагу, перш за все, на процес залучення фінансових ресурсів з погляду отримувачів капіталу в залежності від напрямів та обсягів інвестування, а також потреби в капіталі.

Методичною основою класичної теорії фінансування є описовий підхід до вивчення економічних процесів, в основі якого метод описового аналізу, що дозволяє визначати та аналізувати альтернативи.

Подальший розвиток ідеї класичної теорії набули у неокласичній школі. Основна увага вчених в цьому випадку сконцентрована на оцінці впливу відносин обміну на стан капіталу організацій, які мобілізують фінансові ресурси з різних джерел на організованому фінансовому ринку [2]. Методологія неокласичної теорії базується

на гіпотезі досконалого ринку, що передбачає досконалу конкуренцію на ринку товарів і капіталу, рівний доступ до інформації всіх учасників ринку, раціональність поведінки (максимізація вигід), нейтральний вплив оподаткування та інших дій держави на рішення, обмежувальних чинників, зумовлених державним регулюванням економіки. Серед основних напрямів неокласичної теорії слід відзначити теорему іррелевантності, теорію вибору портфеля інвестицій, модель оцінювання дохідності активів (CAPM), теорію арбітражного ціноутворення тощо.

З часом, особливо в умовах поширення державного втручання в економіку, а згодом і розвитку інтернаціоналізації світового господарства та глобалізації, базові передумови класичної та неокласичної школи не виконуються. Це сприяло виникненню неоінституційної теорії фінансування, яка досліджує діяльність окремих інституцій та інститутів (банківські устави, інститути фондового ринку, взаємне фінансування й ін.) та фінансових відносин, які виникають між ними. В контексті базових передумов учасники фінансових відносин мають неоднаковий доступ до інформації, а отже різний рівень ризику, вартості фінансування тощо. Отже мають існувати різні посередники, які використовують різні види та форми фінансування.

Серед основних концепцій неоінституційної теорії фінансування уваги заслуговує теорія агентських витрат і теорія фінансового посередництва [3].

Перша передбачає, що у процесі фінансування в результаті розподілу капіталу підприємства виникають конфлікти інтересів, зокрема між власниками і кредиторами, міноритарними і мажоритарними акціонерами, що призводить до виникнення агентських витрат. Це відбувається в результаті того, що існує асиметрія інформація, та в результаті коопераційних зв'язків окремі суб'єкти господарювання прагнуть якомога краще реалізувати власні інтереси. Як результат, інтереси одних груп вступають в протиріччя з інтересами інших груп. Отже, об'єктом дослідження є принципал-агент-конфлікт, де агенти – діючі економічні суб'єкти, принципали – суб'єкти, від діяльності яких залежить досягнення цілей.

Теорія фінансового посередництва досліджує роль та механізми функціонування фінансових посередників, які дозволяють зменшити операційні і транзакційні витрати, фінансові та інвестиційні ризики, асиметрію інформації тощо. Окрім того, фінансові посередники можуть покращити й фінансовий стан об'єктів інвес-

тування через консалтинг, систему корпоративного управління, вимоги щодо рівня кредитоспроможності, інвестиційної привабливості й ін. [3].

На сучасному етапі одним із основних напрямів розвитку фінансової науки є поведінкові фінанси, сутність яких розкривається через фінансові відносини між зацікавленими суб'єктами з приводу залучення, розподілу й використання фінансових ресурсів відповідно до їх потреб [4]. Концептуально поведінкові фінанси базуються не ірраціональній поведінці, тобто фінансові рішення визначаються не бажанням діяти раціонально, а під впливом соціально-психологічних чинників і мотивів. І хоча в більшій мірі цей теоретичний напрям стосується домогосподарств, все більше сьогодні поширюється й на суб'єктів господарювання. В результаті це стало одним із найбільш актуальних напрямів сучасної світової економічної і фінансової науки.

Список використаної літератури

1. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: Підручник [Текст] / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2008. – 460 с.
2. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. [Текст: навч. посібник] / Терещенко О.О. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
3. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
4. Ілляшенко П. Поведінкові фінанси: історичний огляд і основні засади [Електронний ресурс] / П. Ілляшенко – Режим доступу: https://www.researchgate.net/profile/PavloIlliashenko/publication/317259002_Povedinkovi_finansi_istoricnij_oglad_i_osnovni_zasadi. – Назва з екрана.

3. Ю. Подирак

студ. IV курсу

спеціальність «Економічна теорія»

Науковий керівник: д.е.н., проф. О. В. Горняк

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У процесі трансформації ринкових відносин важливу роль займає державне регулювання економічної політики. Ринкова економіка неспроможна самостійно розв'язувати проблеми розвитку ринкових відносин, організовувати захист державних економічних інтересів та забезпечувати сталий економічний розвиток. Саме